

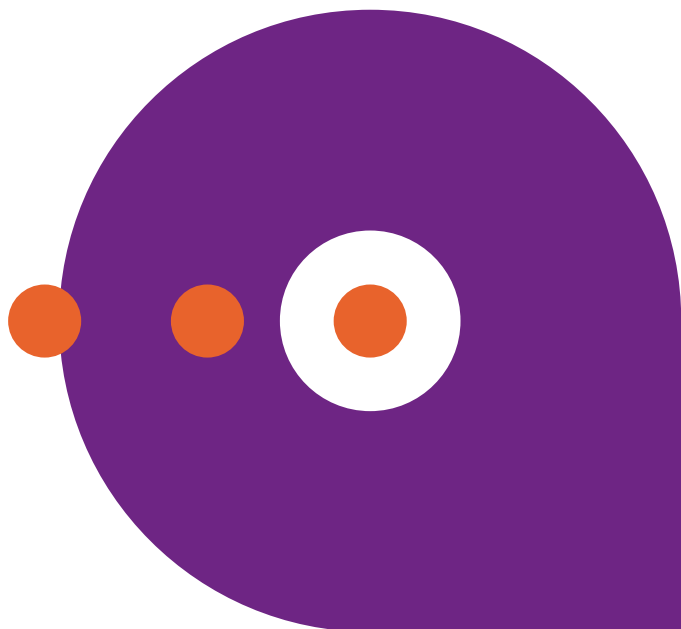
EUROPEISKA MEDBORGAR- PANELEN

FÖR RÄTTVISA
MELLAN
GENERATIONERNA

Informationsmaterial

Sammanfattning

1. FÖRFARANDET	
Vad är de europeiska medborgarpanelerna?	4
Hur kommer denna europeiska medborgarpanel för rättvisa mellan generationerna att fungera?	4
2. UPPDRAGET	
Vad kommer jag att arbeta med?	6
Din roll	6
3. ÄMNET	
Vad behöver jag veta om rättvisa mellan generationerna?	8
Vilka aspekter är inbegripna?	8
Vad skulle strategin för rättvisa mellan generationerna kunna innehålla?	9
<i>Bättre styrning och demokratiskt deltagande</i>	9
<i>Hantera långsiktiga utmaningar tillsammans</i>	10
<i>Skydda människor och bygga starkare samhällen</i>	10
Exempel på rättvisa mellan generationerna i EU	11
Tänk om... det gick att föreställa sig hur en rättvis framtid för alla generationer skulle se ut?	13
4. LÄS MER	14

Inledning

Varmt välkommen till den europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna. Vi tackar dig för att du vill vara med. Vi hoppas att det blir roligt, inspirerande och meningsfullt! Genom att tacka ja till Europeiska kommissionens inbjudan följer du med på en speciell resa. Sedan 2021 har 1 800 personer från hela Europa deltagit i liknande europeiska medborgarpaneler. De har uttryckt sina åsikter och bidragit till att forma EU:s politik. Nu är det din tur!

Du är en av 150 slumpmässigt utvalda medborgare från alla 27 medlemsstater i EU. Tillsammans speglar ni EU:s mångfald. Under de kommande månaderna kommer ni att arbeta med att ta fram rekommendationer för viktiga aspekter av **strategin för rättvisa mellan generationerna**, som Europeiska kommissionen för närvarande arbetar med. Du kommer att ha tid att lyssna, lära dig och utbyta idéer med andra medborgare för att förbereda dina förslag för Europeiska kommissionen. Vi gör vårt bästa för att du ska känna dig välkommen och stöttad genom hela processen. Vi ser verkligen fram emot att arbeta tillsammans.

HEM ÄR DET SOM ORGANISERAR DENNA PANEL?

Europeiska medborgarpanelen för en ny strategi för rättvisa mellan generationerna organiseras av **Europeiska kommissionen**.

Kommissionen är den EU-institution som lägger fram nya lagförslag och ser till att befintliga lagar följs. Den sköter EU:s vardagsarbete – som att driva program och förvalta budgeten. Den arbetar för att förbättra livet i Europa inom områden som handel, miljö och rättvis konkurrens.

Just nu utarbetar kommissionen en ny strategi för att se till att politiken är rättvis för alla generationer – unga och gamla samt framtida. Innan strategin presenteras under första halvåret 2026 vill kommissionen få in kommentarer från människor över hela Europa. Genom att sammanföra EU-medborgarnas perspektiv från alla samhällsskikt och medlemsstater kommer

denna panel att säkerställa att rekommendationerna speglar EU-medborgarnas åsikter och preferenser. Ditt deltagande i den här medborgarpanelen är viktigt för att identifiera områden där åtgärder på europeisk nivå är nödvändiga och till stor hjälp. Dina rekommendationer och förslag kommer att bidra till att utforma strategin, som syftar till att stärka kommunikationen över generationsgränserna och säkerställa att nuvarande och framtida generationers intressen tas till vara inom politik och beslutsfattande.

Det här informationsmaterialet hjälper dig steg för steg. Den är uppdelad i tre delar samt en bilaga med ytterligare resurser.

1. **FÖRFARANDET**
VAD ÄR DE EUROPEISKA MEDBORGARPANELERNA? 4
2. **UPPDRAGET:**
VAD KOMMER JAG ATT ARBETA MED? 6
3. **ÄMNET:**
VAD BEHÖVER JAG VETA OM RÄTTVISA MELLAN GENERATIONERNA? 8

1/ Förfarandet

Vad är de europeiska medborgarpanelerna?

De europeiska medborgarpanelerna sammanför slumpmässigt utvalda personer från alla 27 medlemsstater för att diskutera kommande initiativ som är viktiga för EU:s framtid. Nu riktas fokus mot dig – och mot att säkerställa rättvisa mellan generationerna. Du kommer att ansluta dig till 149 andra medborgare från alla medlemsstater, utvalda för att återspegla EU-medborgarnas mångfald – till exempel vad gäller ålder, kön eller nationalitet. En av tre paneldeltagare är under 29 år, vilket säkerställer att diskussioner verkligen äger rum mellan generationer. Tillsammans bildar ni den europeiska medborgarpanelen för rättvisa mellan generationerna.

Medborgarpaneler på europeisk nivå skapades för första gången under konferensen om Europas framtid 2021–2022. Konferensen visade vikten av medborgarnas synpunkter, och de 800 slumpmässigt utvalda medborgarna efterfrågade fler sätt att vara involverade i EU:s beslutsfattande. Därför gjorde kommissionens ordförande Ursula von der Leyen medborgarpanelerna till en regelbunden del av den europeiska politiken.

Sedan dess har medborgarna arbetat med ämnen som [matsvinn](#), [virtuella världar](#), [utlandsutbyten](#), [energieffektivitet](#), [motverka hat i samhället](#) samt [EU:s långtidsbudget](#).

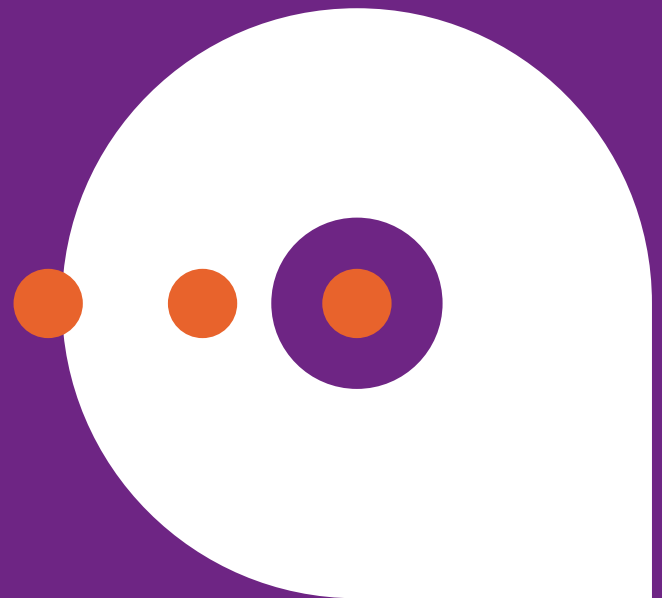
HUR KOMMER DENNA EUROPEISKA MEDBORGARPANEL FÖR RÄTTVISA MELLAN GENERATIONERNA ATT FUNGERA?

Ni kommer att dels att arbeta i **mindre grupper** (cirka tolv personer i varje), dels delta i **större möten** där alla samlas (kallade plenum). I de mindre grupperna kommer ni att utforska ämnet på djupet, utbyta åsikter och utarbeta idéer till de slutliga rekommendationerna. I plenum kommer ni att kunna dela med er av era tankar, lyssna på varandra och på experter samt lämna återkoppling på andra gruppers idéer. I slutet av processen kommer rekommendationerna att antas av hela panelen gemensamt.

Du kommer att kunna uttrycka dig på det EU-språk du är mest bekväm med, eftersom **professionella tolkar** för alla 24 officiella EU-språk ser till att alla kan förstå varandra.

Du kommer också att få stöd av:

- **Experter** från **Kunskapskommittén**, som kommer att svara på frågor, förklara ämnet och ge bakgrundsinformation – både om rättvisa mellan generationerna och om EU. Du kommer också att kunna utbyta kunskaper med representanter för civilsamhället, EU-institutioner och den akademiska världen.
  - **Handledare**, som hjälper de mindre grupperna att fungera smidigt och ser till att alla får tala och blir hörda.
  - **Kommissionens anställda**, som kommer att lyssna på era diskussioner och ta in era synpunkter som en del av arbetet med strategin för rättvisa mellan generationerna.
- Observatörer**, såsom akademiska forskare, kan komma att sitta med på era möten, men de deltar inte i diskussionerna. **Journalister och media** kan be att få intervjua deltagare för att dela sina erfarenheter med allmänheten, men det här är frivilligt och du behöver inte delta i någon intervju om du inte vill.

Du kommer att träffa de andra deltagarna vid tre tillfällen: två gånger på plats i Bryssel och en gång online.

- **Möte 1**
12–14 september 2025 (i Bryssel)
- **Möte 2**
17–19 oktober 2025
(online via videokonferens)
- **Möte 3**
14–16 november 2025 (i Bryssel)

Respektera datumen för mötena och se till att du kan närvara varje gång. Om du har några praktiska problem får du hjälp av vårt supportteam. Meddela oss om du har medicinska behov – hjälp finns tillgängligt på plats eller via hotellets reception. Om du behöver tillgänglighet eller stöd kan du be att få ta med en **medföljande person** som kan hjälpa dig medan panelen pågår. Om du är minderårig måste du ha sällskap av en vuxen. Det är endast de slumpmässigt utvalda medborgarna som får delta i paneldiskussionerna. Medföljande personer är däremot välkomna att sitta med som observatörer och delta i sociala evenemang.

Varje kväll under mötena (torsdag, fredag, lördag) kommer vi att anordna informella **sociala evenemang** som middagar eller mottagningar. Det här kommer att vara ett utmärkt tillfälle att träffa andra deltagare från era hemländer och från hela EU. Det är frivilligt att delta, men vi uppmuntrar dig verkligen att vara med! Om du behöver hjälp, har några frågor eller lägger märke till något som inte borde ske ska du inte tveka att prata med **inkluderingsansvarig**.

Utöver panelen driver vi även en **onlinedebatt på medborgarnas deltagarplattform**, där alla EU-medborgare kan dela med sig av sina idéer om rättvisa mellan generationerna. Bjud gärna in familj, vänner och kollegor att delta i denna diskussion och dela sina synpunkter online.

Du får gärna göra inlägg på sociala medier om dina erfarenheter i panelen. Se bara till att inte dela andra deltagares personuppgifter eller åsikter, och respektera allas integritet.

2 / Uppdraget

Vad kommer jag att arbeta med?

Under första halvåret 2026 kommer kommissionen att anta en strategi för rättvisa mellan generationerna.

EU har redan arbetat med flera initiativ för att föra samman olika generationer och för att säkerställa att dess beslut är rättvisa och tillgodoser behoven hos olika generationer. Under 2007 fokuserade meddelandet [Främja solidariteten mellan generationerna](#) på familjepolitiken. 2012 var [Europaåret för aktivt åldrande och solidaritet mellan generationerna](#) (ej översatt till svenska) Senare initiativ inkluderar [EU:s ungdomsstrategi 2019-2027](#), grönboken från 2021 [om Åldrande – Främja solidaritet och ansvar mellan generationerna](#) samt meddelandet från 2023 om [Demografiska förändringar](#) i Europa en verktygslåda för åtgärder (ej översatt till svenska). EU använder även verktyg som [EU:s ungdomsstrategi](#), [EU:s plattform för barns deltagande](#) (ej översatt till svenska) och [Europeiska medborgarpaneler](#) för att stödja dialogen både inom och mellan olika generationer.

Att tänka på framtiden har varit en viktig aspekt av EU:s politik sedan en tid tillbaka. Varje år publicerar kommissionen en strategisk framtidsrapport för att stödja långsiktig planering och hjälpa beslutsfattare ta hänsyn till hur dagens val kan potentiellt påverka framtida generationer.

De politiska riktlinjerna för 2024–2029, en femårig strategisk plan som utarbetats av Europeiska kommissionens ordförande, fastslår att beslut som fattas i dag inte bör skada framtida generationer och att större solidaritet och engagemang mellan människor i olika åldrar måste uppnås. För att säkerställa detta har kommissionsledamot Glenn Micallef fått i uppdrag att utveckla en strategi för rättvisa mellan generationerna, för att "kartlägga hur vi kan stärka kommunikationen mellan generationer och se till att nuvarande och framtida generationers intressen respekteras inom hela vår politik och lagstiftning".

Kommissionens strategi för rättvisa mellan generationerna kommer att vara den första i sitt slag på

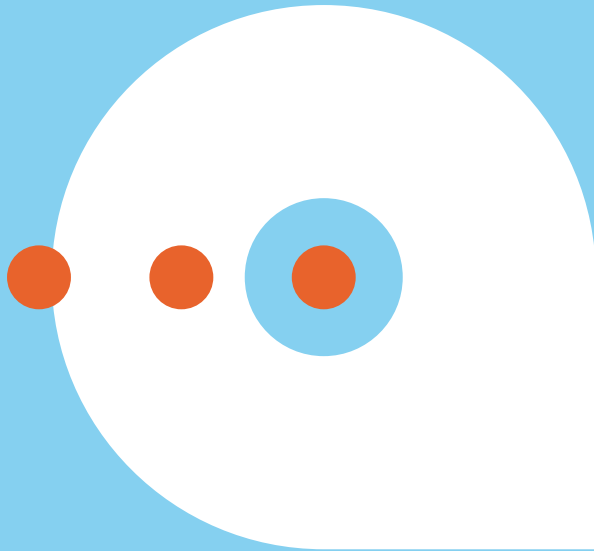
EU-nivå. Det ligger i linje med globala ansträngningar för att ta fram en långsiktig strategi för planering och politik. I september 2024 antog världens ledare [en pakt för framtiden](#) (ej översatt till svenska), som inkluderar åtaganden att skydda framtida generationers behov och säkerställa att beslut fattas med deras intressen i åtanke.

Strategin för rättvisa mellan generationerna kommer inte att vara en lag. Formellt kommer den att vara ett meddelande, vilket är ett officiellt EU-dokument som beskriver avsikter, planerad politik och prioriteringar. Meddelandet kommer att vara ett policydokument som förklarar varför rättvisa mellan generationerna är viktig, vilka åtgärder som är nödvändiga och möjliga på europeisk nivå, och hur det här perspektivet kan respekteras genom hela vår politik och vårt beslutsfattande. Målet är ett rättvisare Europa för alla – nu såväl som i framtiden.

DIN ROLL

Din roll som medlem i panelen är att dela dina idéer och åsikter om rättvisa mellan generationerna och att hjälpa till att utforma en uppsättning rekommendationer som ska riktas till Europeiska kommissionen. Förberedelserna för att lägga grunden för strategin har sedan starten utformats för att vara inkluderande och deltagarbaserade. Många olika intressenter, från internationella organisationer till beslutsfattare, experter, civilsamhället och medborgare, är involverade. Tillsammans har de utforskat betydelsen av rättvisa mellan generationerna, identifierat relaterade problem och föreställt sig hur en rättvisare framtid för alla skulle kunna se ut.

Du kan läsa mer om den inkluderande och deltagarbaserade skapandeprocessen [här](#) (ej översatt till svenska), och om några första insikter som samlats in i processens tidiga skede [här](#) (ej översatt till svenska). Som medlem i medborgarpanelen kommer du att kunna bygga vidare på det här arbetet samtidigt som du bidrar med dina egna idéer och utforskar nya områden som du anser förtjänar uppmärksamhet.

Vidare kommer du att bidra till att utforska följande nyckelfråga:

Vad bör vi göra i dag så att Europeiska unionen blir rättvis för alla nuvarande och kommande generationer?

Du kommer att betrakta den här frågan från två huvudvinklar:

1. Hur kan vi säkerställa att beslut som fattas i dag inte skadar framtida generationer, samtidigt som vi respekterar både nuvarande och framtida generationers intressen?

2. Hur kan vi stärka kommunikation, solidaritet och engagemang mellan generationer?

Du kommer att utforska dessa frågor tillsammans med andra panelmedlemmar med stöd av experter och handledare under tre möten:

MÖTE 1: Ni kommer att lära er mer om ämnet och tillsammans reflektera över hur ett rättvist Europa bör se ut. Ni kommer att reflektera över olika visioner och identifiera de steg som krävs för att förverkliga dem.

MÖTE 2: Ni kommer att börja arbeta med förslag för att forma strategins innehåll. Ni kommer att lyssna på experter, forskare och kreativa tänkare och sedan arbeta i grupper för att utveckla specifika idéer och förslag.

MÖTE 3: Du kommer att utveckla dina idéer och förslag. Så småningom kommer de att utgöra de slutgiltiga rekommendationerna till Europeiska kommissionen. Det kommer att hållas omröstningar om rekommendationerna och de utvalda antas i slutet av det sista mötet.

När panelens avslutas kommer era gemensamma visioner, prioritering och rekommendationer att upptas i de pågående reflektionerna kring utarbetandet av strategin för rättvisa mellan generationerna. Europeiska kommissionen kommer också att offentliggöra en slutrapport från den här europeiska medborgarpanelen, inklusive de rekommendationer som antagits av panelen. Du kan till exempel läsa rapporten från den senaste medborgarpanelen "Om en ny EU-budget som passar våra ambitioner" [här](#) (ej översatt till svenska).

3 / Ämnet

Vad behöver jag veta om rättvisa mellan generationerna?

Dagens stora utmaningar – som klimatförändringar, demografiska förändringar, ojämlikhet eller global instabilitet – kräver att vi som samhälle omprövar hur vi lever och fattar beslut. Denna utveckling skapar politiska spänningar och konflikter – men de ger också EU ett lämpligt tillfälle att agera förutseende. Detta har gjort det mer angeläget än någonsin att tänka på rättvisa mellan generationerna. Vi behöver en ny väg framåt som inkluderar alla: unga, äldre och de som ännu inte är födda.

En av uppgifterna för denna medborgarpanel är att definiera vad rättvisa mellan generationerna betyder ur deltagarnas synvinkel och att översätta detta till en uppsättning konkreta rekommendationer. Till exempel skulle detta, baserat på befintliga akademiska och praktiska perspektiv, kunna inkludera främjande av samarbete mellan generationerna och ett framåtblickande tillvägagångssätt. Det kan innefatta att man vid beslutsfattande överväger människors och samhällets sociala, ekonomiska, miljömässiga och kulturella välbefinnande, både nu och i framtiden, och att man lägger större vikt vid långsiktiga överväganden vid sidan av kortsiktiga behov.

Det här är inte fråga om att skapa den perfekta framtiden. I stället handlar det om att olika människor och generationer har olika behov, önskemål och förväntningar – och att de alla bör ha inflytande över hur deras framtid formas. Målet är att bygga ett samhälle där alla nuvarande generationers behov tillgodoses utan att äventyra kommande generationers, så att en generations framsteg inte sker på bekostnad av en annan.

Rättvisa mellan generationerna upprätthåller även viktiga EU-principer som lika möjligheter, socialt skydd, god hälso- och sjukvård och tillgång till grundläggande service. Det kan bidra till att bekämpa fattigdom och diskriminering på nya sätt: inte genom att anta att ålder allena gör människor sårbara, utan genom att se helhetsbilden för varje persons situation.

Detta sätt att tänka kan leda till ett mer motståndskraftigt och inkluderande samhälle i Europa. Det uppmuntrar politiken att ta hänsyn till hur människors liv utvecklas över tid och hur kortsiktiga val kan få långsiktiga konsekvenser. Rättvisa mellan generationerna handlar om att bygga en rättvis och hållbar framtid – tillsammans.

VILKA ASPEKTER ÄR INBEGRIPNA?

Med hjälp av intressenter och experter har kommissionen identifierat tre huvudområden där rättvisa mellan generationerna kan bidra till att forma Europas framtid:

1. Bättre styrning och demokratiskt deltagande

Det finns behov av att stärka system och institutioner för att bättre kunna beakta långsiktiga perspektiv. Detta kan innebära att man tar hänsyn till både nuvarande och framtida generationers intressen i beslutsfattandet och den demokratiska processen. Politiska beslut svarar ofta på angelägna kortsiktiga behov, vilket kan göra det svårare att hålla konsekvent fokus på utmaningar som utspelar sig långsamt över tid.

2. Hantera långsiktiga utmaningar tillsammans

Frågor som klimatförändringar, föroreningar, demografiska förändringar, rättvis tillgång till bostäder, utbildning med framtidsperspektiv och brist på innovation påverkar alla generationer. Att ta itu med dessa långsiktiga utmaningar kan ge bestående fördelar för kommande generationer. Genom att arbeta tillsammans över olika åldersgrupper kan vi bidra till mer balanserade och hållbara lösningar som speglar ett långsiktigt förhållningssätt.

3. Skydda människor och bygga starkare samhällen

När generationerna går samman blir vi bättre på att stödja de med hjälpbehov genom att förbättra tillgången till hälso- och sjukvård, vårdtjänster och nödvändiga tillgångar, samtidigt som vi bidrar till sociala system som är mer motståndskraftiga inför förändringar och framtida utmaningar. Detta gäller både nu och i framtiden.

VAD SKULLE STRATEGIN FÖR RÄTTVISA MELLAN GENERATIONERNA KUNNA INNEHÅLLA?

BÄTTRE STYRNING OCH DEMOKRATISKT DELTAGANDE

Offentlig politik bör beakta både samtiden och morgondagen, och se bortom nuet för att skydda kommande generationers välbefinnande. EU har redan nu verktyg för långsiktiga åtgärder med framtidsperspektiv och fokus på rättvisa mellan generationerna.

Långsiktigt tänkande handlar om att låta människor delta i att utforma beslut. I en demokrati ska alla som berörs av ett beslut ha en röst. Men politiken lyckas ofta inte spegla åsikterna hos alla åldersgrupper, inklusive yngre människor och de som ännu inte är födda.

Att sätta tydliga mål och fördela nödvändiga resurser är också avgörande för rättvisa och framåtblickande beslut. EU strävar efter att förbättra social, miljömässig och kulturell välfärd, inte bara ekonomisk tillväxt. Nya sätt att mäta framsteg utforskas, såsom ramverk som fokuserar på inkluderande och hållbart välbefinnande, för att säkerställa att både nuvarande och framtida generationer kan leva väl.

HANTERA LÅNGSIKTIGA UTMANINGAR TILLSAMMANS

Klimatförändringar, förlust av biologisk mångfald och föroreningar hotar framtida generationers rätt till en ren, hälsosam och hållbar miljö. Att vidta åtgärder nu är avgörande. Detta inkluderar att noggrant tänka igenom långsiktiga risker och se till att vi håller oss inom planetens begränsningar. EU-lagar och strategier, såsom lagen om restaurering av natur och den europeiska klimatlagen, inkluderar redan rättvisa mellan generationerna.

Redan innan miljö- och klimatkrisen blev ett diskussionsämne med koppling till rättvisa mellan generationerna förekom debatter om rättvisa nivåer av generationell statsskuld. Stater har trots allt varit skuldsatta sedan nationalstaternas begynnelse, och sådana skulder kommer sannolikt att bestå så länge nationalstater existerar. Detta till synes torra ämne har alltid haft relevans för rättvisa mellan generationerna.

Tekniken driver framsteg men medför även risker. De stora hoten – från kärnvapen till klimatkatastrofer – visar på behovet av innovation som skyddar planeten, människorna och våra gemensamma värden. EU tillämpar två huvudprinciper som balanserar innovation och skydd för framtida generationer: försiktighetsprincipen (för att förhindra allvarlig skada) och innovationsprincipen (för att stödja nya idéer).

Finanskrisen 2008, covid-19-pandemin och andra globala förändringar som åldrande befolkningar och klimatförändringar har väckt oro kring rättvisa för unga och kommande generationer. Dessa frågor omfattar hållbarheten i de offentliga finanserna, social rörlighet samt rättvis tillgång till viktiga tjänster såsom hälso- och sjukvård, pensioner, utbildning och social trygghet. Ungdomssysselsättning, flexibla pensionsmönster och bostäder till överkomligt pris är vanliga problem i hela EU.

SKYDDA MÄNNISKOR OCH BYGGA STARKARE SAMHÄLLEN

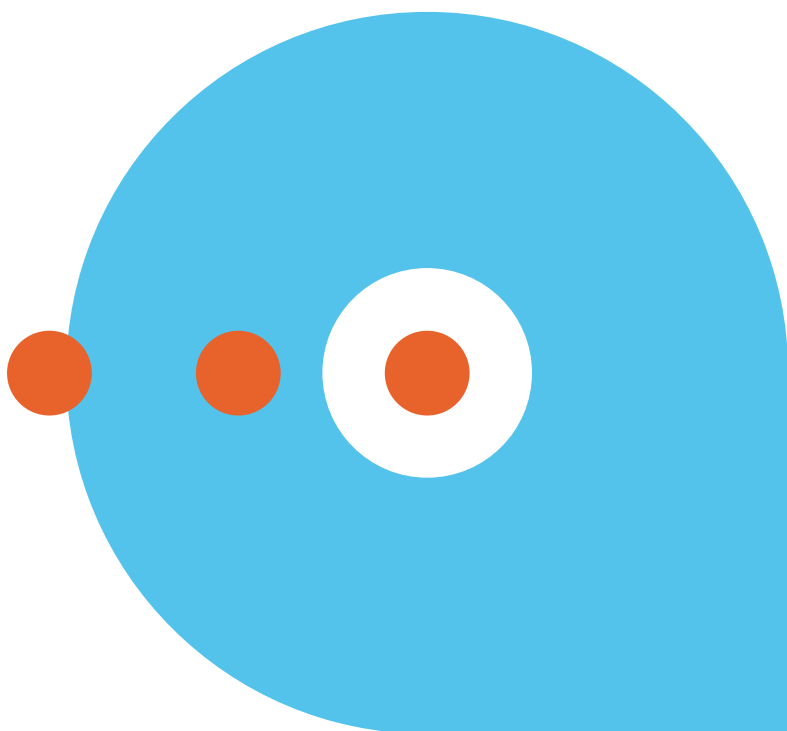
Ämnen som diskuteras i samband med rättvisa mellan generationerna inkluderar hälsa, vård, säkerhet, digital inkludering och tillgång till tjänster. Genom att planera för en livstid och tänka framåt kan vi skapa lösningar som tar hänsyn till allas behov.

Beredskap och säkerhet är brådskande prioriteringar på grund av geopolitiska risker. Att ta itu med säkerhetsutmaningar är avgörande för att säkerställa stabilitet och skydda medborgarna. Det är viktigt att inse att fred är och förblir en grundläggande förutsättning för mänskligt välbefinnande och samhällenas långsiktiga utveckling. Endast i fredliga sammanhang kan människor fullt ut förverkliga sin potential, en faktor med varaktiga konsekvenser för kommande generationers livskvalitet och möjligheter. Generationsöverskridande tänkande kan ytterligare minska riskerna för utsatta grupper och förbättra den långsiktiga motståndskraften.

Hälso- och sjukvårdssystemet såväl som vårdsystemen står inför stora utmaningar. Människor lever längre, och vårdkostnaderna ökar. De här förändringarna kan fördjupa ojämlikheten. Långsiktigt tänkande och förtroende för institutioner är avgörande för att säkerställa lika tillgång och hälso- och sjukvårdstjänster som möter allas behov i dag och i framtiden.

Social sammanhållning knyter samman generationerna och bygger starkare samhällen genom att främja ömsesidighet, gemensamma värderingar och samarbete mellan åldersgrupper. När människor i olika åldrar och med olika bakgrund möts – genom mentorskap, samhällsprogram eller gemensamma projekt – utbyter de kunskap och färdigheter och blandar tradition med innovation för att berika det gemensamma välbefinnandet. Det bidrar till att förebygga utanförskap och ökar motståndskraften. Sådana tillvägagångssätt kan motverka åldersdiskriminering, förbättra rörligheten mellan generationerna och ge ny livskraft åt sektorer som jordbruk.

Den europeiska pelaren för sociala rättigheter omfattar tillgång till viktiga tjänster som transporter, energi och finans. Dessa tjänster måste vara av hög kvalitet, tillgängliga, överkomliga och finnas lokalt. Behoven kan variera mellan stad och landsbygd, och beslut som fattas i dag kommer att påverka hur dessa tjänster utvecklas i framtiden. Därför är långsiktig planering viktig.

EXEMPEL PÅ RÄTTVISA MELLAN GENERATIONERNA I EU

Ända sedan starten har Europeiska unionen utformats som ett långsiktigt projekt som syftar till att säkra fred samt välbefinnande och välstånd för medborgarna – i dag och för kommande generationer. Solidaritet och samarbete mellan generationerna har varit grundläggande för denna vision, vilket framhävs i Schumandeklarationen som betonade vikten av att bygga Europeiska unionen på framsteg som skapar en "verklig solidaritet". Artikel 3.3 i fördraget om Europeiska unionen och stadgan om de grundläggande rättigheterna visar båda på ansvar gentemot kommande generationer, vilket understryker det europeiska projektets framåtblickande karaktär.

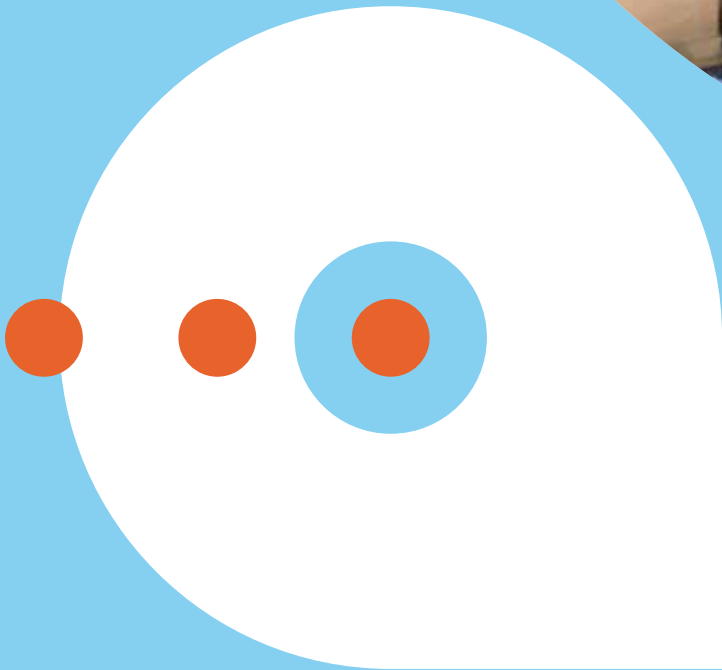
Inom och utanför Europeiska unionen finns det flera positiva exempel där samhällen har hanterat frågan om rättvisa mellan generationerna på kreativa och nya sätt. Nedan presenterar vi en lista med sådana exempel som kan hjälpa medlemmarna i medborgarpanelen att föreställa sig hur rättvisa mellan generationerna skulle kunna se ut i praktiken.

TÜBINGEN

I staden Tübingen i Tyskland satte en kommunal teater upp en pjäs som tog upp farorna med att tänka kortsiktigt och försumma framtiden. För att hjälpa publiken att förstå att många kommer att leva långt efter dem reserverades vissa platser i auditoriet för kommande generationer. Dessa platser hade namn och födelsedatum, och deltagarna ombads att lämna dem tomma. Denna uttrycksfulla gest tjänade som en levande påminnelse om att de beslut vi fattar i dag har bestående effekter långt in i framtiden.

AMSTERDAM

I slutet av 1990-talet genomlevde ett område i Amsterdam i Nederländerna betydande förändringar då många turkiska och marockanska invandrare flyttade in, vilket förde med sig nya kulturer, butiker och moskéer. Samtidigt flyttade många nederländska familjer ut och lämnade efter sig en äldre nederländsk befolkning som började känna sig som främlingar i sin egen hemstad. Det rådde ingen direkt konflikt, men folk höll sig för sig själva, och en växande känsla av spänning och främlingskap tog vid. Detta förändrades när Amsterdams Historiska Museum startade ett berättarprojekt för att samla minnen från nederländska invånare som bott där länge. Med tiden anslöt sig invandrare till projektet och delade med sig av berättelser, inte bara om Amsterdam utan också om de små byar de kom ifrån. De här berättelserna fick genklang hos människor, och det visade sig att deras förflutna på landsbygden inte skilde sig så mycket från de nederländska invånarnas mor- och farföräldrar. Projektet är ett utmärkt exempel på hur verklig förändring kan komma genom att helt enkelt lyssna på varandra och hur oväntade samarbetspartners, som ett museum, kan hjälpa till att ena ett samhälle genom att väcka och dela kollektiva minnen och skapa kontakter mellan kulturer och generationer.

ZARAGOZA

Projektet Dörröppnarna (ej översatt till svenska) i Zaragoza i Spanien är ett annat exempel på rättvisa mellan generationerna i praktiken. Till skillnad från Amsterdampjektet fokuserar det här projektet på yngre generationers intressen och behov. Initiativet ger ungdomar i åldrarna 16 till 21 möjligheten att bli rådgivare till stadens kommunala museer. Genom att involvera ungdomar direkt i beslutsprocessen, i valet av vad som ska ställas ut och hur man når ut till det bredare samhället och museibesökarna, ser projektet till att museerna även återspeglar yngre medborgares intressen, kreativitet och behov. De unga rådgivarna föreslår förbättringar, utformar aktiviteter och hjälper till att utforma strategier för att intressera och engagera sina jämnåriga, vilket gör kulturen mer tillgänglig och relevant för nya generationer. Projektet möjliggör även att unga verkligen deltagande i samhällets kulturliv, genom att framhålla att dagens ungdomar kommer att ärva kulturinstitutioner och uppmuntra dem att ta ansvar för att bevara och förnya kulturarvet.

MALMÖ

Förvandlingen av Varvsstaden i Malmö är ett annat slående exempel på rättvisa mellan generationerna. Detta innovativa stadsutvecklingsprojekt fokuserar inte bara på att återuppliva ett historiskt område utan också på att säkerställa en hållbar framtid för människor i alla åldrar, inklusive de som ännu inte är födda. Genom att bevara och återanvända befintliga byggnader och material minimerar Varvsstaden-projektet avfall och minskar koldioxidutsläppen, vilket lämnar mindre miljövtryck efter sig för kommande generationer.

Initiativet inkluderar en materialbank som katalogiserar material från rivna objekt för återanvändning, vilket konkretiserar åtagandet om principen om cirkulär ekonomi. Projektet främjar också samhällsengagemang och omfattar kollaborativ styrning, vilket anpassar utvecklingsmålen till samhällets behov. Detta tillvägagångssätt förvaltar inte bara områdets industriella arv utan skapar också levande och inkluderande platser där olika generationer kan leva, arbeta och blomstra tillsammans. Genom att prioritera hållbarhet och samhällsengagemang visar Varvsstaden hur genomtänkt stadsplanering kan gynna både nuvarande och framtida invånare, och säkerställa att dagens behov inte äventyrar morgondagens möjligheter.

WARSAWA

Hösten 2024 tillkännagav Polen lanseringen av projektet Skola mellan generationerna (ej översatt till svenska) med syftet att öppna skolor för aktiviteter som involverar både seniorer och ungdomar för att främja samarbete och ömsesidigt lärande mellan generationerna. Utbildningsminister Barbara Nowacka lyfte fram projektet under den europeiska dagen för solidaritet mellan generationerna, och betonade då vikten av att vårda banden mellan generationerna i dagens fragmenterade samhälle och främja kunskapsutbyte dem emellan. Ungdomar kan dra nytta av de äldres erfarenheter, och äldre kan lära sig nya färdigheter, såsom digital kompetens, från ungdomar.

Detta initiativ kompletterades av det bredare ramverket för Dialog mellan generationer och kulturer (ej översatt till svenska) som framfördes under Polens ordförandeskap i Europeiska unionens råd under första halvåret 2025 och som betonade kulturens förmåga att fungera som en bro som förbinder olika traditioner, språk och erfarenheter. Tillsammans syftar dessa insatser till att integrera rättvisa och solidaritet mellan generationerna inom utbildning och samhällsliv och låter flera generationer delta aktivt i gemensamma sociala och kulturella rum.

TÄNK OM... DET GICK ATT FÖRESTÄLLA SIG HUR EN RÄTTVIS FRAMTID FÖR ALLA GENERATIONER SKULLE SE UT?

Att ställa rätt frågor är ofta lika viktigt som att komma på rätt svar. Nedan hittar du tio **"Tänk om"-frågor** utformade för att uppmuntra reflektion, skapa inspiration och öppna ditt sinne för nya perspektiv. Ta dig tid att tänka igenom dem. Det är inte meningen att de ska besvaras omedelbart. Låt dem i stället vägleda och inspirera dig under hela medborgarpanelen. Vi ser fram emot att utforska dessa och andra frågor tillsammans med dig.

Tänk om ... de beslut som fattas i dag tog hänsyn till de ojämlikheter de kan ge upphov till i framtiden?

Tänk om ... åldersmässig mångfald sågs som en styrka?

Tänk om ... naturen hade en röst?

Tänk om ... omsorg – om oss själva, om andra och om alla former av liv – utgjorde meningen med våra liv?

Tänk om ... vi kunde bygga motståndskraftiga, demokratiska samhällen där varje människa hade en röst, trodde på framtiden och ingen lämnades utanför?

Tänk om ... utbildning hjälpte människor i alla åldrar att få livkunskap, dela kunskap mellan generationerna och förbättra det kollektiva välbefinnandet?

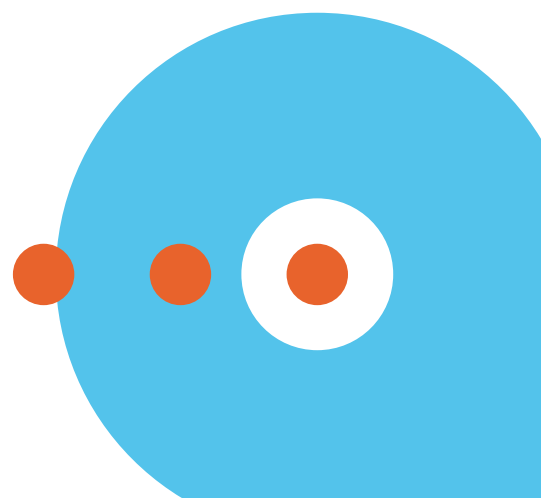
Tänk om ... varje stad, region och/eller land hade ett (generationsöverskridande) råd för att skydda nuvarande och kommande generationers rätt till en frisk planet?

Tänk om ... ekonomiska beslut vägledades av en tydlig princip om att inte orsaka någon skada, inklusive på kommande generationers perspektiv?

Tänk om ... kooperativa (intergenerationella) bostadsmodeller utgjorde en viktig hörnsten i den offentliga politiken?

Tänk om ... alla hade tid, resurser och medel att delta i beslutsfattandet?

Tänk om ... dagens berättelser formar framtiden och lägger grunden till morgondagens politik?

4 / Läs mer

Vill du utforska ämnet vidare? Nedan hittar du en lista över resurser som Europeiska kommissionen samt externa experter från Kunskapskommittén har valt ut åt dig. Du behöver inte läsa eller titta på alla (eller ens några) av dem – men om du är nyfiken på att lära dig mer kan de fungera som en enkel, lättillgänglig och hjälpsam introduktion till ämnet.

Elenco delle risorse proposte:

Om du är nyfiken och vill bli inspirerad:

- Intergenerational fairness day podcast, Introducing Intergenerational Fairness: A Global Movement (7 avsnitt, på engelska): <https://www.buzzsprout.com/2273376/episodes/13926495-introducing-intergenerational-fairness-a-global-movement>.
- A New Intergenerational Contract (rapport på engelska): <https://www.if.org.uk/research-posts/a-new-intergenerational-contract/>.
- Wales kommissionär för framtida generationer (video på engelska): [A thank you from Ameerah, Year 2050, Cymru](#).
- [Roman Krznaric: How to be a good ancestor](#) | TED-talk (video på engelska med textning).
- An intro to Intergenerational Fairness in Europe: The Imperative, the Journey, & the Opportunity: <https://playingwithtime.substack.com/p/dispatches-8-an-intro-to-intergenerational> (artikel på engelska).
- Intergenerational Fairness in 90 seconds (video, på engelska). <https://youtu.be/64XpINtldAQ>.
- TED-Ed Future Forward – Futures Literacy; how can you explore the future <https://ed.ted.com/future-forward> (video på engelska).

Om du vill gå ännu mer på djupet:

- Krznaric, Roman (2021): [The good ancestor: how to think long in a short-term world](#). London: WH Allen (bok).
- Fair public policies for all generations. An assessment framework: <https://gulbenkian.pt/de-hoje-para-amanha/en/public-policies/> (på engelska).
- Niels de Frua (2025). [Rethinking generation: an invitation to embrace a life-centered approach](#) (artikel på engelska).
- OECD (2020). [Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice](#). Jämförande bedömning av de politiska åtgärder, lagar, institutionella kapaciteter och styrmedel som nationella regeringar och Europeiska unionen har infört för att främja de ungas egenmakt och rättvisa mellan generationer (på engelska).

